

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Officio paruo B. Virginis Mariae. Cap. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9521

SECTIONONA.

De Appendicibus Breuiarij.

IN fine Breuiarij addita sunt quedam, quæ dici possunt Appendices, quia non sunt partes Horarum Canonicarum, nec ad eas, nisi remotè, pertinent; de quibus, ordine Breuiarij seruato, nunc restat dicendum.

SECTIONIS IX. CAPITA VI.

- 1 De Officio paruo B. Virginis Mariae.
- 2 De Officio Desunctorum.
- 3 De Psalmis Gradualibus.
- 4 De Psalmis Pœnitentialibus.
- 5 De Ordine Commendationis animæ.
- 6 De Benedictione Mensæ, & Itinerario Clericorum.

De Officio paruo Beatæ Virginis Mariæ.
Cap. I.

APetro Damiani Cardinali fuit institutum officium, quod dicitur paruum Beatæ Virg. ante Annum 1056. ait Baronius, eodem Anno in *Annalibus*: vel restitutum, vt scribunt, in *vita eiusdem Petri*, Flaminii, & Fortunatus, quæ habetur initio operum eiusdem; Gregorio Septimo iubente, vt addit Hieron. Rubens in *Histor. Rauennat.* quod puto verius; quia Paulus Diaconus in *expositione Regule Sancti Benedicti*, quæ habetur M. S. in *Bibliotheca Aniciana Collegij S. Gregorij de Vrbe*, scribit, quod Gregorius III. & Zacharias Summi Pontifices, qui vixere ante Ann. 752. præceperunt Cassinensi Congregationi, vt omni tempore vna cum officio diuino recitarent etiam officium B. Virg. ergo antiquiorem habet auctorem. Decreto deinde Urbani II. in Concil. Claramont. Ann. 1096. mense Nouembri, recitari ab omnibus Ecclesiasticis quotidie iussum est, vt notat Radulph. *propof. 20.* consuetudo tamen hæc, seu lex fortasse non fuit vbique recepta; quæ paulatim in communem vsum abiit: vnde Summis omnes diuini, vsu tantum vim legis habent, non iure scripto illud recitari; quod D. Barth. Gauant. Tom. II.

notat Azor, *part. I. lib. 10. cap. 16.*

2 Extra Chorum nunc temporis nemo tenetur hoc officium recitare: contra Nauar. *de Orat. cap. 10. nu. 3.* qui tamen *Miscell. 77.* mutauit sententiam ob Bullam Pij V. qui in Bulla edita pro Breuiario tollit omnem obligationem recitandi hoc officium extra Chorum.

3 Pensionarij extra Chorum tenentur ad recitationem quotidianam huius officij sub pœna restitutionis fructuum Pensionis ad ratam, ea ratione, quam attulimus supra in restitutione fructuum Beneficij, *Sect. 1. cap. 6. num. 2. pag. 9.* vt patet in Bulla Pij V. hac de re edita: *Ex proximo Lateranensi.*

4 Quod si Pensionarij recitent Horas Canonicas maiores ratione Ordinis sacri, vel Beneficij, tunc eximuntur ab onere recitandi huius officij parui, immo verò etiam, si ex pietate tantum recitent officium maius, quod docent communiter DD. Vide Azor. *loco cit. c. 4. quest. 3.*

5 In Choro, si adest consuetudo recitandi hoc officium, obligat adhuc, cum Pius V. eamdem potius confirmauerit in Bulla Breuiarij: non tamen Canonicus extra Chorum tenetur ad illud recitandum, vt docet Azor. *loco citat. cap. 16.* si vtatur Breuiario Pij V.

6 Immo Sacra Rituum Congregatio, die prima Septembris. Anno 1607. decreuit, seruandam esse quoque eam consuetudinem, qua recitatur in Choro hoc officium in Semiduplicibus, & Dominicis, non obstante Rubrica Breuiarij, de qua mox dicemus; quia nimirum Pius V. in *Bulla Breuiarij* habet hæc verba; *sine præiudicio sanctæ consuetudinis illarum Ecclesiarum,*

K 3 rum,

rum, in quibus officium paruum Beatae Virginis in Choro dici consueverat; ita ut in praedictis Ecclesijs seruetur ipsa laudabilis consuetudo celebrandi, more solito praedictum officium. more, ait, solito, ergo & in Dominicis, & in Semiduplicibus, si adest consuetudo. Tandem Urbanus VIII. de consilio Sacrae Rituum Cōgregationis decrevit 2. Ianuarij 1627. etiam mutato proprio Breuiario, & Romano acceptato, adhuc eos teneri ad quotidianam officij Beatae Virginis recitationem qui antea ex consuetudine tenebantur: & Decretum fuit impressum Romae, instante Abbate Ripolensis Monasterij in Cathalonia.

7 Quando verò sit alias dicendum in Choro, explicatur in Rubricis Breuiarij circa finem eiusdem. nam omittitur, quando sit officium nouem lectionum (excepta consuetudine numero praecedenti allegata) & hac de causa quòd dōleo, in multis Ecclesijs Festa plura nouem lectionum introducta sunt, Regularibus quoque eadem celebrantibus, ut relegatur à Choro officium paruum B. Virg. Ipsi viderint.

8 Non item dicitur in Vigilia Natiuitatis Domini: quod etiam notatum reperitur in Breuiario M. S. nec in Ferijs maioris Hebdomadae, ut vni Christo vacemus. alias autem in Breuiario M. S. & 1550. triduum tantum vltimum maioris Hebdom. excipiebatur in recitatione huius officij: nec infra Octauas Paschae, quod & tradit Radulph. *propof.* 20. propter temporis, inquit, incongruentiam: nec infra Octauas Pentecostis, ut in Breuiario M. S. & 1550. nec in Sabbatis, quādo sit officium de Beata Maria ne bis, ait Radulph. videatur dici idem officium. quibus diebus omittitur à primis Vesperis, & in Vigilia Natiuitatis à Matutino, ut in Breuiario etiam M. S. & 1550. Antea recitabatur in Choro, etiam in Festis Duplicibus maioribus, ut testantur Breuiaria praedicta M. S. & 1550. non puto tamen vbiq; quia adhuc seruaretur hic ritus ob ea, quae diximus *num.* 6.

9 De modo illud recitandi, tum in

Choro, tum extra Chorum, nunc dicamus. Nam septem Horas habet, & Horae easdem partes, quas in Horis Canonicis enumerauimus; ut in numero earum septenario easdem causas mediteris erga B. Virginem: quas erga Deum significauimus in Horis Canonicis, *Sect.* 1. *cap.* 3. *num.* 5. & 6. *pag.* 3.

10 Concordant haec Horae cum antiquis, ut satis indicat Radulph. *loc. citato*, & cum Breu. M. S. exceptis his, quae sequuntur. Nam in Breuiario 1550. additur Hymno; *Memento salutis auctoris* (qui est de Hymno ad Vesp. Natiuitatis Domini) sequens alter versus *Maria Mater gratiae*, qui olim erat vltimus Hymni, *Gloriosae*, ex Michaela Timotheo de *Hymnis lib. quarto Hymn.* 32. Ante secundam Lectionem addidere Benedictionem, quae in M. S. non erat: mutata est tamen à Pio V. in eam, quae nunc legitur. ad Horas omnes fiebat commemoratio Apostolorum, & omnium Sanctorum, quae hodie fit ad Vesperas, & Laudes tantum Extat Bulla Pi. V. Ann. 1575. qua prohibentur officia Beatae Virginis vulgari sermone edita; & approbatur; quod hodie habetur, additis alijs, quae in eodem officio leguntur.

11 Quadruplex item mutatio huius officij indicatur à Radulpho *loco citato*, & habetur in Breuiario M. S. & 1550. in Aduentu, post Natiuitatem, tempore Paschali, & reliquo anni tempore: & congruit varietate temporum. Tempore Passionis nulla fit detractio, sed dicitur, *Gloria Patri*, in Inuitatorio, & Resp. 3. ut in Festis Sanctorum. Tempore Paschali dicuntur in Noct. tres Antiphonae, ut alias, quia non est officium de Festo. An verò addendum sit, *Alleluia*, Inuitatorio, Antiphonis, Responsorijs, &c. dubitauere non pauci ex vna parte negant, ad distinctionem Horarum maiorū Canonicarum; & quia Rubrica hac de re in loco proprio Breuiarij non habetur: ex altera affirmant, & videtur haberi satis in officio simili Beatae Mariae in Sabbato; neque minus resonare debet, *Alleluia*, in officio paruo Beatae Virginis, quā

in officio Christi, qui suae Resurrectionis prima Matri gaudia, & maiora dedit. nihilominus tamen non est addendum, *Alleluia*, ex Decreto Sacrae Rituum Congregationis 28. *Martij* 1626. Mutatur etiam in Nocturno Antiphona, *Post partum* in *Angelus Domini*, tempore Adventus, & in officio Annunciationis, & Conceptionis Beatae Virg. quia proprie, & principaliter representat tempus ante Natiuitatem Christi, & mysterium Incarnationis; quod sonat, Antiphona, *Angelus Domini*.

12 Si contingat transferri festum Purificationis ob Dominicam priuilegiatam seu aliam ob causam; eo casu transfertur etiam mutatio officij, quam supra significauimus, quod expressè dicitur in Breuiario 1550. sed extra Chorum mutatur die 3. Februarij; quia in hoc casu attenditur festum, non officium, Christi.

13 In Choro dicitur hoc modo, Praeponeitur officio diei in Matutinis, & Vesperis; in alijs Horis postponitur. Docet idem Radalph. loco citato ex vsu Romanorum, secundum vsum inquit, Federum Minorum, quorum Breuiaria adhibita sunt, vt alias diximus, exclusis alijs a Nicolao III. Habetur etiam hic ritus in Breuiario M.S. & 1550. Ratio esse potest, quia diuiditur officium in antemeridianum, & pomeridianum. vtrumque vero, auspice B. Virgine, inchoari debet, praemissis eiusdem Horis paruis Matutinis, & Vesperis maioribus de officio diei; & eo casu omittitur Vers. in fine. *Fidelium animae*. Reliquae Horae postponuntur, vti minores Horis Canonicis Prima de Beata Virgine dicitur, antequam legatur Martyrologium? quod non est pars Horae Primae, sed quid superadditum, vt supra docuimus; vnde, & a multis legitur extra Chorum in loco Capituli.

14 Extra Chorum dicitur pro opportunitate temporis, & primo ante quantum; Horam diei debet Saluatio Angelica; vt in Breuiario 1550 praescribitur, & Durand. docet *lib. 5. c. 2.* tum in fine vltimae Horae, si plures simul recitentur, vt Durand. *ibidem*.

15 Diuidi quoque potest in priuata, recitatione; ex causa, Matutinum à Laudibus; dicta in fine Saluatione Angelica & eadem repetita ante Laudes vt in simili casu diximus de Horis Canonicis cum Nauarro *supra Sect. 4. c. 2. n. 3. & 4. pag. 42.*

16 Proposita est Indulgentia centum dierum recitantibus dictum officium, iuxta Rubricas Breuiarij à Pio V. in *Bulla eiusdem Breuiarij*.

De Officio Defunctorum.

Cap. II.

Officium Defunctorum dictum est. Agenda, à Vualafriid. *c. 25.* & à Durand. *lib. 7. cap. 35.* quia agere significat, celebrare. item Exequijs ab August. *lib. de cura pro mortuis*, nō quia extra alia sequitur, vt quidam definiere; sed quia ex Durand. *ibid.* extra viuos mortui sepeliuntur; & extra Horas Canonicas hoc officium proprios habet ritus. Donatus definit Exequias, quia mortuus praebat, ceteri sequebantur in funere. cum autem hodie in funere praecedat Clerus cadaver mortui, dicere possumus; nos mortuum sequi, quia obiit ille prius. Exequias explicat ab executione dicitur Mutius Capuccinus *de Offic. mort. c. 6.* quia inquit executioni mandanda est Defunctorum voluntas.

2 De hoc officio habetur Canon. *extra de celebratione Missar. c. Cum cantatur*. Ab Apostolis ortum habet, ex Dion. *de Ecclesiast. Hierarch. cap. 7.* ab Origine auctum fuisse dicitur, teste Augustino in *lib. Enchiridion*, & Isidoro *de offic. Ecclesiasticis*. Sancto Augustino tanquam auctori tribuit Iacobus de Valencia in *exposit. Hymni, Te Deum*. Auctor ligni vitae *lib. 5.* auctorem huius officij facit Amalarium, qui *c. 79. de ordine Antiphonar.* indicat, se collegisse ex Romano, & Merensi Antiphonarijs ea, quae recte sibi visa sunt, de ordine sepulture. Responsorja composuit Mauricius Episcopus Parisien. qui obiit Anno 1196. teste sancto Antonino citato à Demochar. *tomo 2. de sacrificio Missae c. 18.* Ora-